

Lovforslag nr. L 221. Fremsat den 11. marts 1993 af Aage Frandsen (SF), Gade (SF), Lilli Gyldenkilde (SF), Rahbæk Møller (SF) og Holger K. Nielsen (SF)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension

§ 1

I lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension, jf. lovbekendtgørelse nr. 693 af 6. august 1992, som ændret ved § 32 i lov nr. 1090 af 23. december 1992, foretages følgende ændringer:

1. § 20 affattes således:

»§ 20. Arbejdsmarkedets Tillægspension ledes af et repræsentantskab og en bestyrelse.«

2. § 21 affattes således:

»§ 21. Repræsentantskabet, der består af 109 medlemmer, vælges af alle, der er medlem af Arbejdsmarkedets Tillægspension senest 3 måneder, før valget finder sted, og som på valgdagen er fyldt 18 år.

Stk. 2. Valgbare er de i stk. 1 nævnte personer.

Stk. 3. Repræsentantskabet vælges i 8 regioner:

- a) Region 1: Hovedstaden (Københavns og Frederiksberg Kommuner, Københavns, Frederiksborg og Roskilde Amtskommuner) der vælger 33 repræsentanter.
- b) Region 2: Øerne (Vestsjællands og Storstrøms Amtskommuner), der vælger 11 repræsentanter.
- c) Region 3: Bornholm (Bornholms Amtskommune), der vælger 2 repræsentanter.
- d) Region 4: Fyn (Fyns Amtskommune), der vælger 11 repræsentanter.
- e) Region 5: Sydjylland (Sønderjyllands, Ribe og Vejle Amtskommuner), der vælger 17 repræsentanter.
- f) Region 6: Østjylland (Århus Amtskommune), der vælger 13 repræsentanter.

g) Region 7: Vest-Midtjylland (Ringkøbing og Viborg Amtskommuner), der vælger 11 repræsentanter.

h) Region 8: Nordjylland (Nordjyllands Amtskommune), der vælger 11 repræsentanter.

Stk. 4. Repræsentantskabets formand er sammenfaldende med bestyrelsens formand.

Stk. 5. Valget finder sted samtidig med de kommunale valg. Reglerne for valg til repræsentantskabet skal svare til reglerne i lov om kommunale valg, idet der dog anvendes kønskvotering ved valg af kandidater på de enkelte lister. Genvalg kan finde sted én gang. Arbejdsministeren fastsætter ved bekendtgørelse de nærmere regler for valg til repræsentantskabet.«

3. § 22, *stk. 2*, ophæves, og i stedet indsættes efter *stk. 1* som nye stykker:

»*Stk. 2.* Repræsentantskabet afholder møde mindst tre gange årligt samt i øvrigt, når bestyrelsen, mindst 6 bestyrelsesmedlemmer eller mindst 25 medlemmer af repræsentantskabet ønsker det.

Stk. 3. Repræsentantskabet skal senest 6 måneder efter valget på baggrund af udkast fra bestyrelsen vedtage en plan for den overordnede placeringspolitik for Arbejdsmarkedets Tillægspension. Denne plan skal udsendes til alle, der er medlem af Arbejdsmarkedets Tillægspension. Eventuelle mindretalssynspunkter skal optrykkes sammen med planen.«

4. § 23, *stk. 1 og 2*, ophæves, og i stedet indsættes som *stk. 1-3*:

»Bestyrelsen består af 15 medlemmer, der vælges af og blandt repræsentantskabets medlemmer.

Stk. 2. Valg til bestyrelsen sker ved forholdstalsvalg efter regler, som svarer til reglerne i § 24, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse, idet der dog anvendes kønskvotering ved udvælgelsen af kandidater på de enkelte lister. Genervalg kan finde sted. Arbejdsministeren fastsætter ved bekendtgørelse de nærmere regler for valg til bestyrelsen.

Stk. 3. Bestyrelsen vælger en formand af sin midte.«

Stk. 3-5 bliver herefter stk. 4-6.

5. I § 25 ændres »tre år« til: »fire år«.

6. § 25a ophæves.

7. Overskriften til kapitel VIII affattes således:
»Fondsanbringelse og demokratisering«.

8. Efter § 25 indsættes i *kapitel VIII* som nye paragraffer:

»§ 25a. De otte regioner, der er defineret i § 21, stk. 3, udgør samtidig 8 regioner, som Arbejdsmarkedets Tillægspension er inddelt i.

Stk. 2. De valgte repræsentanter i de otte regioner er lokalbestyrelse for Arbejdsmarkedets Tillægspension i de pågældende otte regioner. For Bornholm vælges dog en lokalbestyrelse på 7 medlemmer, hvoraf de to førstvalgte er medlemmer af repræsentantskabet.

Stk. 3. Lokalbestyrelserne udarbejder selv deres forretningsorden, som skal forelægges repræsentantskabet til godkendelse.

Stk. 4. En lokalbestyrelse kan nedsætte et forretningsudvalg efter samme regler, som gælder ved valg af lokalbestyrelserne, jf. § 21, som mellem lokalbestyrelsernes møder kan varetage de opgaver, der er tillagt lokalbestyrelsen.

Stk. 5. Regionerne ansætter en administrativ ledelse, der forestår den daglige ledelse.

§ 25b. Forvaltningen af 50 pct. af de midler, der indbetales til Arbejdsmarkedets Tillægspension, udøves automatisk af lokalbestyrelserne i de regioner, hvor de pågældende medlemmer bor. Herudover forvaltes 25 pct. af de midler, der indbetales til Arbejdsmarkedets Tillægspension, også af regionerne, efter at bestyrelsen for Arbejdsmarkedets Tillægspen-

sion har besluttet, i hvilke regioner forvaltningen skal foregå. De sidste 25 pct. forvaltes alene af bestyrelsen for Arbejdsmarkedets Tillægspension.

Stk. 2. De midler, der allerede er indbetalt til Arbejdsmarkedets Tillægspension, forvaltes i princippet efter samme fordeling som i stk. 1.«

9. § 26, *stk. 1*, affattes således:

»Bestyrelsen og lokalbestyrelserne skal forvalte fondsmidlerne således, at de bliver til størst mulig gavn for tillægspensionsordningen. Midlerne skal overvejende placeres risikovilligt på kapitalmarkedet til gavn for produktion, beskæftigelse og en økologisk bæredygtig udvikling. Ved denne placering skal der tages hensyn til langsigtethed, risikospredning og god forrentning.«

10. I § 26, *stk. 3*, indsættes efter 2. pkt. som nye punkummer:

»Endvidere kan op til ¼ pct. af fondsmidlerne anvendes som udlån til medarbejderejede virksomheder på særlig gunstige vilkår. Betingelsen for udlån skal dog være, at alle, der arbejder i virksomheden, er ejere, og at enhver af dem har én stemme, når fællesbeslutninger træffes.«

11. § 26, *stk. 4*, affattes således:

»*Stk. 4.* Endvidere kan midlerne anvendes således:

- a) til erhvervelse af fast ejendom,
- b) til aktiviteter vedrørende efterforskning og udvikling i den danske undergrund samt til forskning og udvikling,
- c) på anden måde, idet der ved produktion m.v. bl.a. lægges vægt på anvendelse af renere teknologi, holdbarhed, ressourcebesparelse, genbrug og genanvendelse.«

12. I § 26, *stk. 5*, indsættes efter 2. pkt. som nyt punktum:

»Finanstilsynet kan dog efter ansøgning i særlige tilfælde dispensere fra 2 pct.s-grænsen.«

13. § 26, *stk. 6*, ophæves.

14. Efter § 26 indsættes i *kapitel VIII* som nye paragraffer:

»§ 26a. I aktieselskaber, hvor Arbejdsmarkedets Tillægspension alene eller sammen med Lønmodtagernes Dyrtidsfond har aktier, men ikke bestemmende indflydelse, kan stemmeretten på aktierne overlades til de ansatte eller deres repræsentanter, jf. stk. 2, såfremt disse efter forespørgsel erklærer sig indforstået hermed.

Stk. 2. I selskaber, hvor der er udpeget bestyrelsesrepræsentanter for selskabets lønmodtagere, jf. aktieselskabslovens § 49, skal bestyrelsesrepræsentanterne forvalte stemmeretten på generalforsamlingen efter forudgående høring af samtlige ansatte og de ansattes fællesklub.

§ 26b. I aktieselskaber, hvor Arbejdsmarkedets Tillægspension alene eller sammen med Lønmodtagernes Dyrtidsfond har bestemmen-

de indflydelse, kan bestyrelsen for Arbejdsmarkedets Tillægspension overlade det til de ansatte at drive virksomheden på nærmere aftalte vilkår.

Stk. 2. Repræsentantskabet skal senest i 1997 fremlægge modeller til offentlig diskussion af de vilkår, hvorunder de ansatte kan forestå driften af virksomheden. Senest med udgangen af 1998 skal repræsentantskabet vedtage en eller flere modeller i en form, der er egnet til at arbejde efter i praksis i en forsøgsperiode.«

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 1993.

Stk. 2. Arbejdsministeren fastsætter nærmere regler for de nødvendige overgangsordninger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

SF har tidligere fremsat forslag til demokratisering af og ændringer af formålet med lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension.

Dette skete senest med fremsættelsen af lovforslag nr. L 66 i folketingsåret 1990-91 (1. samling) om en ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension og lov om ændring af Lønmodtagernes Dyrtdidsfond. Se Folketingstidende 1990-91 (1. samling), forhandlingerne sp. 1675 og Tillæg A, sp. 1913. Lovforslaget kom på grund af folketingsvalget den 12. december 1990 ikke til 1. behandling.

Lovforslag nr. L 66 omhandlede både lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension og lov om Lønmodtagernes dyrtidsfond, idet forslaget indebar en reel sammenlægning af de to organisationer, når det gjaldt styringen.

Dette lovforslag vedrører alene Arbejdsmarkedets Tillægspension, men skal ses i sammenhæng med det samtidig fremsatte forslag om ændring af lov om Lønmodtagernes Dyrtdidsfond (nr. L 222).

SF mener fortsat, at det er en udmærket idé at foretage en organisatorisk sammenlægning af Arbejdsmarkedets Tillægspension og Lønmodtagernes Dyrtdidsfond. Men ved at foreslå dette kunne SF komme til at lægge hindringer i vejen for, at der eventuelt kunne skaffes flertal for ændringer i den ene af love.

Overordnet har dette lovforslag på linie med lovforslag nr. L 222 om ændring af lov om Lønmodtagernes Dyrtdidsfond, forslag til folketingsbeslutning nr. B 72 om indførelse af økonomisk demokrati og forslag til folketingsbeslutning nr. B 73 om nedsættelse af udvalg om arbejdspladsdemokrati til formål at demokratisere økonomien, ved at lønmodtagerne får større indflydelse og dermed også større ansvar.

Lovforslaget har til formål:

1. At der bliver direkte valg af den politiske ledelse af Arbejdsmarkedets Tillægspension, dvs. repræsentantskabet. Det sker ud fra et ønske om at skabe større interesse og engagement omkring de dispositioner i form af kapitalanbringelser, der foretages af Arbejdsmarkedets Tillægspension. Da

det er meget vidtgående dispositioner, der foretages, og da de sker på medlemmernes vegne, er det vigtigt, at medlemmerne bliver mere inddraget i beslutningsprocesserne. Det vil et direkte valg kunne bidrage til. Da det samtidig ikke er entydigt, hvilke dispositioner der er de rigtige, lægger forslaget også op til, at valgene skal ske ved listevalg efter samme regler, som gælder ved de kommunale valg. Det sker bl.a. ud fra en erkendelse af, at medlemmerne af Arbejdsmarkedets Tillægspension inden for lovens generelle rammer kan lægge forskellig vægt på, hvad der skal prioriteres.

2. At der også lægges op til medlemmernes større indflydelse og dermed ansvarlighed for, hvordan Arbejdsmarkedets Tillægspensions midler forvaltes, ved at lønmodtagere, der er ansat i virksomheder, hvor Arbejdsmarkedets Tillægspension har aktiviteter, kan få reel indflydelse på de lønmodtagermidler, der er investeret i deres virksomhed.
3. At det kun er medlemmer af Arbejdsmarkedets Tillægspension, der kan stemme ved valg til repræsentantskabet, som vælger bestyrelsen. Det sker med den begrundelse, at det er medlemmernes penge. Derfor er der ingen mening i, at der skal være arbejdsgiverrepræsentanter i styrelsen for Arbejdsmarkedets Tillægspension. Der er heller ingen mening i, at staten skal udpege repræsentanter i styrelsen. Statens interesser kan tilgodeses gennem de generelle regler, der fastlægges i loven.
4. At Arbejdsmarkedets Tillægspension decentraliseres, ved at fonden opdeles i 8 regioner. Derved bliver afstanden mellem medlemmerne og fondsledelsen mindre, hvorved medlemmernes interesse og engagement for Arbejdsmarkedets Tillægspension vil kunne øges. Ikke mindst når det tages i betragtning, hvor mange midler Arbejdsmarkedets Tillægspension råder over. Ifølge årsrapport 1991 fra Arbejdsmarkedets Tillægspension havde fonden ved udgangen af 1991 en formue på 89,3 mia. kr.

Ved at inddele Arbejdsmarkedets Tillægspension i 8 regioner må det også kunne forventes, at de beslutninger om kapitalanbringelser, som skal foretages, kan ske med større kendskab til de lokale forhold. Ved at lade den centrale fondsledelse bevare ¼ af midlerne centralt og ved at lade ¼ af midlerne blive placeret regionalt efter den centrale fondsledelses beslutning sikres også en hensyntagen til de landsdækkende interesser, som Arbejdsmarkedets Tillægspension skal varetage. En decentral struktur, hvor en del af midlerne overlades til regional forvaltning, giver gode muligheder for, at beslutningerne kan træffes ud fra lokalt kendskab. Men en sådan decentral struktur efterlader dog det problem, at der ikke er sammenfald mellem beslutningerne om midlernes placering og risikoforpligtelse, hvis det viser sig, at nogle af investeringerne er mindre succesfulde. Der kan der eventuelt vise sig behov for en mindre »selvrisiko« for en region. Men det er vigtigt, at der er tale om en mindre »selvrisiko«. Hvis »selvriskoen« er for stor, er der for mange regioner, der ikke tør investere.

5. At der sikres mulighed for en ligelig fordeling mellem kønnene ved valg til repræsentantskab og bestyrelse. Dette forslag er vigtigt, fordi der er klare tendenser til, at mændene er meget dominerende i bestyrelser m.v. inden for erhvervslivet, fondsbestyrelser m.v. Pr. 31. december 1991 bestod repræsentantskabet for Arbejdsmarkedets Tillægspension af 31 mænd og 4 kvinder og bestyrelsen af 11 mænd og 2 kvinder. Der er med andre ord tale om en mere mandsdomineret verden her end i parlamentariske forsamlinger som Folketinget, amtsråd og kommunalbestyrelser selv om der heller ikke er ligestilling her. Derfor må kønskvotering ved valg til repræsentantskab og bestyrelse for Arbejdsmarkedets Tillægspension forventes at være nødvendig, hvis kvinderne skal have en rimelig repræsentation.
6. At der ved kapitalanbringelser i langt højere grad tages hensyn til, hvad det er for en produktion, der bliver fremmet ved investeringen, idet der bl.a. skal lægges vægt på anvendelse af renere teknologi, holdbarhed, ressourcebesparelse, genbrug og genanvendelse.
7. At Arbejdsmarkedets Tillægspension får lidt større frihed til at disponere end i dag og derved udøve større indflydelse på linie med f.eks. pensionskasser og andre investorer.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Den egentlige valgte ledelse er repræsentantskab og bestyrelse.

Til nr. 2

Repræsentantskabet foreslås udvidet, således at regionerne kan få en rimelig stor repræsentation og således, at de valgte i regionerne kan fungere som lokalbestyrelse.

Forslaget indebærer, at der ved valg anvendes regler svarende til regler for de kommunale valg. Antallet af stillere, der fastsættes i en bekendtgørelse af arbejdsministeren, skal være forholdsmæssig i forhold til antal vælgere, sådan som det er tilfældet i dag i den kommunale valglov. Det er derfor en forudsætning, at der kan etableres listevalg. Den valgmetode giver det bedste grundlag for en omfattende debat forud for valget. Konsekvensen af, at kommunalvalgsreglerne skal gælde, er, at der kommer listevalg, at der både kan anvendes sideordnet opstilling og partiliste, at d'Hondts metode bruges ved mandatfordeling, at der er mindretalsbeskyttelse, at der kan indgås liste- og valgforbund, og at hver vælger har én stemme uanset formue i Arbejdsmarkedets Tillægspension. Antallet af stillere for den enkelte liste skal være lavt (i forhold til antallet af stemmeberettigede) ligesom ved kommunalvalgene. Valgretten er udformet, så også arbejdsløse m.fl., der er medlemmer af Arbejdsmarkedets Tillægspension, har stemmeret.

Bestemmelserne om kønskvotering bryder på dette punkt klart med reglerne i den kommunale valglov. Det sker ud fra et ønske om en rimelig forholdsmæssig repræsentation af begge køn i repræsentantskabet og bestyrelsen.

Kønskvoteringen indebærer, at udvælgelsen sker på følgende måde: Den førstvalgte er den kandidat på en liste, der umiddelbart er valgt i henhold til reglerne om kommunale valg. Den næstvalgte er den kandidat, der tilhører det andet køn, og som er den førstvalgte kandidat blandt det andet køn i forhold til reglerne om kommunale valg. Den tredje valgte kandidat er den kandidat blandt de tilbageblevne kandidater, der herefter umiddelbart er valgt i henhold til reglerne om kommunale valg. Den fjerde valgte kandidat er den kandidat blandt de tilbageblevne kandidater, der tilhører det andet køn end den tredje valgte i henhold til lov om kommunale valg osv. Det betyder, at førstvalgte kandidat kan være af begge køn, at den kandidat, der er valgt som

nr. 2, skal være af det andet køn end den person, der er valgt som nr. 1, og at den tredje valgte kan være af begge køn osv. En forudsætning for, at kønskvoteringen kan træde i kraft, er, at der er kandidater af begge køn.

Til nr. 3

Formålet er at sikre mindretalsbeskyttelse, samtidig med at udvidelsen af repræsentantskabets størrelse tages i betragtning.

Til nr. 4

Der henvises til bemærkningerne til nr. 2 og nr. 3.

Til nr. 5

Forslaget er en logisk konsekvens af ønsket om, at valget til repræsentantskabet skal finde sted samtidig med de kommunale valg.

Til nr. 6

Paragraffen foreslås ophævet som en konsekvens af forslaget om kønskvotering.

Til nr. 7

Ændringen er en konsekvens af kapitlets ændrede indhold.

Til nr. 8

Ad § 25a

Når Arbejdsmarkedets Tillægspension ønskes opdelt i regioner, er det også logisk at lade de valgte til repræsentantskaberne i de enkelte regioner fungere som lokalbestyrelser for regionerne. Det giver den nødvendige forbindelse mellem regionerne og Arbejdsmarkedets Tillægspension centralt.

Ad § 25b

Fordelingsnøglen er valgt ud fra et ønske om både at tage hensyn til Arbejdsmarkedets Tillægspensions landsdækkende interesser og forpligtelser samt sikring af medlemmernes pensionsopsparinger og om at tage hensyn til de regionale ønsker og behov. For regionerne kan det være naturligt at samarbejde og bruge det centrale Arbejdsmarkedets Tillægspension til bestemte formål f.eks. i forbindelse med obligationsopkøb.

Til nr. 9-13

Da Arbejdsmarkedets Tillægspension er lønmodtagernes penge, må det være nærliggende, at denne fond i højere grad lader hensynet til beskæftigelsen indgå som en del af formålet, når investeringer skal

foretages, ligesom det må være nærliggende at lægge en økologisk vinkel ind i formålsbestemmelsen for investeringspolitikken. Der skal med andre ord i langt højere grad foretages grønne investeringer. I dag adskiller Arbejdsmarkedets Tillægspensions investeringspolitik sig reelt ikke fra andre kapitalinvestorer, hvilket forekommer urimeligt, når det tages i betragtning, at det er lønmodtagernes penge.

Det er klart, at der fortsat skal tages afgørende hensyn til medlemmernes pensionsopsparing. Men der skal også tages hensyn til, at medlemmerne og deres efterkommere har en ren og sund verden at leve i. Og der burde ikke være uoverensstemmelse mellem disse to formål. Under alle omstændigheder er det et helt centralt formål med ændringer af formålsbestemmelserne, at antallet af de såkaldt grønne investeringer øges kraftigt.

Forslaget indebærer også, at der bliver mulighed for at investere i medarbejderejede virksomheder, som i dag har det problem, at traditionelle långivere er skeptiske over for denne virksomhedsform. For at hjælpe med fremmedfinansiering foreslås det derfor, at der skal kunne ydes lån på gunstige vilkår, f.eks. med lang løbetid og/eller ydelsesfrihed den første tid efter långivningen. For at sikre, at en eventuelt ekspanderende medarbejderejet virksomhed ikke skal degenerere til en virksomhed bestående af f.eks. de oprindelige ejere og nyansatte lønarbejdere, foreslås det, at en betingelse for at yde gunstige lån skal være, at alle, der arbejder i virksomheden, skal være ejere, og at alle har én stemme, når fælles beslutninger træffes. Der kan dog være behov for at dispensere i en kort periode fra bestemmelsen om, at alle skal være medejere i medarbejderejede virksomheder, i perioden indtil det tidspunkt hvor en ansat er blevet medejer.

Forslaget indebærer også, at det hidtil gældende loft på 25 pct. for erhvervsaktive placeringer fjernes, ligesom der indføres en mulighed for at dispensere i forhold til loftet på de to procent. Endelig får Arbejdsmarkedets Tillægspension mulighed for at få bestemmende indflydelse.

Til nr. 14

For at kunne administrere disse bestemmelser skal Arbejdsmarkedets Tillægspension tage kontakt til de ansatte i de virksomheder, hvori fonden allerede har aktier, og ved alle fremtidige førstegangserhvervelser. Såfremt de ansatte ønsker at overtage stemmeretten, skal aktierne noteres på navn. Bestemmelsen forhindrer ikke, at der indgås aktionæroverenskomster.

Til § 2

Det betyder, at valg af repræsentantskab kan finde sted den 18. november 1993 samtidig med de kom-

munale valg, og at de nyvalgte repræsentanter og bestyrelsesmedlemmer kan træde i funktion fra den 1. januar 1994. Med hensyn til lovens administration i øvrigt vil der være brug for overgangsbestemmelser.